

POVODOM ODRŽAVANJA FORUMA ZA RAVNOPRAVNOST GENERACIJA

Ovaj dokument o stavu razvila je i potpisala koalicija 145 organizacija civilnog društva za ženska prava (ŽOCD), u kontekstu predstojećeg Foruma za ravnopravnost generacija (FRG). FRG uključuje Akcione koalicije koje traže „opipljive rezultate“ u „finansiranju“ i „rodnim podacima i odgovornosti“, uključujući koalicije posebno o „Ekonomskoj pravdi i pravima“ i „Feminističkim pokretima i vođstvu. Prema podacima na [internet stranici FRG](#), „Svaka akciona koalicija predložiće ciljani skup konkretnih, ambicioznih i neposrednih akcija u periodu od 2020. do 2025. godine kako bi ostvarila opipljiv uticaj na rodnu ravnopravnost i ljudska prava devojaka i žena. One će osigurati finansiranje ove agende kako bi se rešili sistemski nedostaci u resursima koji su do sada ometali uticaj.“ Ovaj dokument predlaže obaveze koje bi dole potpisani želeli da vide preduzete od strane UN-a, Evropske unija (EU) i državnih donatora, u bliskim konsultacijama sa ŽOCD-ima i feminističkim pokretima.

1. POSTAVITI JASNE CILJEVE FINANSIRANJA ZA ISPUNJAVANJE OBAVEZA

Izazov: Značajne rodne nejednakosti i dalje postoje na globalnom nivou i verovatno su se pogoršale usred [pandemije COVID-19](#). Kao deo ciljeva održivog razvoja (COR), Agende za žene, mir i bezbednost (ŽMB) i različitih rodnih akcionih planova, UN, EU i nekoliko država obavezale su se da će uključiti i podržati ŽOCD kao ključne pokretače promena. I zaista, ŽOCD su predvodile napore na transformaciji rodni normi i struktura, pružanju ključnih usluga i poboljšanju institucionalnih odgovora na nejednakosti. Usred vladinih promena, nestabilnosti i kriza, one su i dalje dosledni zagovornici. Bile su ključni u uspostavljanju mira usred sukoba. Ipak, dokazi jasno pokazuju da se sredstva ne dostavljaju u skladu sa gore pomenutim političkim obavezama. Samo približno 4% zvanične razvojne pomoći (ODA) izričito finansira rodnu ravnopravnost.¹

Predložena akcija: Svi donatori treba da se obavežu da će:

- *Zahtevati* rodno odgovorno budžetiranje, na osnovu rodne analize, za sve programe. EU i države mogu da koriste uslovljavanja koja se odnose na njihovo finansiranje, zahtevajući da multilateralne organizacije, nevladine organizacije, kompanije i vlade koriste rodno odgovorno budžetiranje i da odrede procenat svog finansiranja za ženska prava, odnosno ŽOCD.
- *Zahtevati* tačno praćenje stvarnih troškova za rodnu ravnopravnost, odnosno ŽOCD, uključujući i akcije koje uključuju integrisanje rodne perspektive.

2. PODSTAKNUTI NAPORE DA SE REVIDIRA RODNI MARKER OECD-A

¹ Mreža OECD DAC za rodnu ravnopravnost (GenderNet), "[Pomoć usredsređena na rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena](#)", 2020.

Izazov: Sva ODA treba da koristi rodni marker OECD, koji zahteva procenu svake akcije, na osnovu rodne analize. Trenutno je istraživanje² pokazalo značajna ne označavanja ili pogrešna označavanja sredstava. Samo deo akcija kojima se postiže rodni marker 1 zapravo finansira rodnu ravnopravnost, što doprinosi netačnom prekomernom izveštavanju o stvarnim troškovima za rodnu ravnopravnost. Trenutno rodni marker OECD ne meri finansijske doprinose na nivou ishoda ili aktivnosti. Adekvatno rodno odgovorno budžetiranje, prema [indikatoru COR UN 5c1](#), i adekvatno označavanje prema [smernicama o rodnom markeru OECD](#) zahtevale bi odgovarajuću rodnu analizu da bi se tačno obeležili doprinosi projekata rodnoj ravnopravnosti. Ne postoje jasni mehanizmi ili sistemi za praćenje finansiranja ŽOCD-a i feminističkih pokreta.

Predložena akcija: Predložena akcija: Svi donatori: u skladu sa najboljom praksom u rodno odgovornom budžetiranju i smernicama o rodnom markeru OECD-a, obavezuju se da će:

- *Zahtevati* da rodna analiza bude uključena u sve projektne dokumente u cilju odgovarajućeg informisanja za izradu akcije.
- *Zahtevati* da se rashodi jasno raspoređuju za ostvarivanje potreba utvrđenih analizom.
- *Zahtevati* izveštavanje o stvarnim troškovima na svim nivoima logike intervencije; ne prihvatiti ciljeve koji se računaju kao doprinos rodnoj ravnopravnosti kada samo deo sredstava cilja podržava unapređenje rodne ravnopravnosti.
- *Uspostaviti* sisteme za praćenje stvarnih troškova za rodnu ravnopravnost i ŽOCD kao ključne aktere, odnosno pokretače transformativnih promena.
- Za OECD: *Dodati* dva dodatna nivoa OECD-ovom rodnom markeru za merenje izdataka na nivou ishoda i aktivnosti, prema rodno odgovornom budžetiranju.

3. PREISPITATI MODALITETE UGOVARANJA I NASTOJATI UGOVARATI ŽOCD

Izazov: Prevladavajući pristup ugovaranja pojedinačnih stručnjaka ili kompanija, a ne ŽOCD-a, za napore koji se odnose na unapređenje rodne ravnopravnosti i ženskih prava povlači finansijske i ljudske resurse od ŽOCD-a i feminističkih pokreta. Ugovaranje pojedinaca umesto ŽOCD podriva prepoznavanje stručnosti i uloge organizacija u doprinosu promenama. Trenutno komplikovan i dugotrajan postupak vetinga UN-a isključuje mnoge ŽOCD-e, a čini se da kancelarije UN-ovih agencija izbegavaju ove procese kao procese koji previše iscrpljuju resurse, preferirajući ugovore o uslugama. Kratkoročni ugovori i ugovori zasnovani na projektima otežavaju organizaciju oko dugoročnih strateških ciljeva.

Predložena akcija: Predložena akcija: Donatori se obavezuju da će:

- *Preispitati* trenutne modalitete finansiranja, posebno one koje globalno koriste agencije UN, prilagođavajući ih tako da omoguće lakše ugovaranje ŽOCD-a kao dugoročnih partnera u promenama.
- *Aktivno podsticati* ugovaranje ŽOCD-a koji imaju stručnost, a ne pojedinačnih stručnjaka, za izgradnju pokreta (u kontekstima u kojima ŽOCD mogu bezbedno dobiti inostrane fondove). Nakon odgovarajuće provere, uspostaviti dugoročna finansijska partnerstva sa ŽOCD-ima kao ravnopravnim partnerima.
- *Uspostaviti* više, različitih modaliteta finansiranja koji uključuju višegodišnje i osnovno finansiranje, što može doprineti strateškim dugoročnim akcijama, fleksibilnosti usred političke nestabilnosti i sukoba, povećanim kapacitetima i održivosti ŽOCD-a i pokreta.

4. UN: IZRADITI I PRIMENITI GLOBALNU POLITIKU NEKONKURENTNOSTI

² Vidi, na primer: [Gde je novac za ženska prava?](#), 2020.

Izazov: Agencije UN-a se često, namerno ili nenamerno, takmiče sa ŽOCD za sredstva ili preuzimaju posao koji obavljaju ŽOCD. UN imaju znatno više resursa od ŽOCD-a, što agencijama UN olakšava obavezivanje resursa za prikupljanje sredstava. Štaviše, obaveze država i EU prema UN znače da agencije UN ne podležu istim procesima nabavki; mogu lakše da pregovaraju o direktnom finansiranju. Ovo može doprineti nepravednog konkurenciji za resurse.

Predložena akcija: UN bi trebalo da se obavežu da će uspostaviti politiku „nekonkurentnosti“ za fondove sa ŽOCD na globalnom nivou i osigurati da je državne i regionalne kancelarije sprovode.

5. AGENCIJE UN-A: ZAHTEVATI NEZAVISNE PROCENE POTREBE

Izazov: U nekim kontekstima, agencije UN mogu igrati ključnu ulogu u ubeđivanju vlada da promene svoj pristup, dok u drugom kontekstu postoje jake ženske mreže, a agencije UN treba da imaju drugačiju ulogu, poput podrške međunarodnom praćenju ljudskih prava. Kancelarije možda nisu uvek potrebne. U nekim slučajevima se preklapaju sa i/ili crpe podršku od ŽOCD-a i lokalnih feminističkih pokreta.

Predložena akcija: UN i njihovi donatori: obavezuju se na sprovođenje periodičnih (npr. petogodišnjih) nezavisnih procena kako bi se utvrdila dodana vrednost kancelarija agencije UN u zemlji u određenim kontekstima. Ako postoje jake, lokalne organizacije za ženska prava i/ili mreže, podržite ih umesto relativno skupljih kancelarija u zemlji, ka efikasnosti i održivosti ŽOCD-a i feminističkih pokreta.

6. POBOLJŠATI EFIKASNOST POSTOJEĆIH RESURSA

Izazov: Različite strategije, obrasci, rokovi i postupci nabavki donatora stvaraju znatan administrativni teret ŽOCD-ima, oduzimajući im vreme da se bave svojim aktivizmom. Tromesečno izveštavanje, kakvo koristi sistem UN-a, podrazumeva značajan administrativni teret kako za osoblje UN-a, tako i za aktiviste. Loša koordinacija u planiranju strategija i akcija, zajedno sa nefleksibilnošću donatora, doprinosi preklapanju, neefikasnoj upotrebi resursa i ne baš strateškom pristupu transformativnim promenama.

Predložena akcija: Donatori: Obavezati se za proaktivniju koordinaciju *među* donatorima i aktivistima radi zajedničkog planiranja strategija, zajedničkih napora i udruživanja sredstava u cilju zajedničkih ciljeva. Na primer, potreban je samo jedan izveštaj za nekoliko donatora, čime se smanjuje administrativni teret i resursi potrebni i donatorima i aktivistima. Obavezati se na pregled postupaka odgovornosti kako bi se izradili drugi modaliteti za osiguranje odgovornosti, na osnovu postignutih rezultata. Agencije UN: Obavezati se da će ukinuti zahteve za tromesečno izveštavanje.

7. UKLJUČITI ŽOCD U PLANIRANJU PROGRAMA I POLITIČKIM DIJALOGIMA

Izazov: Ponekad agencije UN-a, međunarodne organizacije i/ili razvojni akteri ne pozivaju ili uključuju ŽOCD-e koji imaju široku stručnost o određenim pitanjima da bi bili deo političkog dijaloga upravo o tim pitanjima (npr. rodno zasnovano nasilje, rodno odgovorno budžetiranje, rodne statistike). Uprkos njihovoj stručnosti, rad ŽOCD-a se ponekad relativizuje i omalovažava. Često se sa ŽOCD ne konsultuju tokom procesa planiranja novih programa koji imaju za cilj unapređenje rodne ravnopravnosti. Ovo doprinosi lošem planiranju, dupliranju napora i neefikasnoj upotrebi resursa.

Predložena akcija: Svi razvojni akteri: Osigurati da se sa ŽOCD konsultuju tokom procesa planiranja novih programa, posebno kada su usredsređeni na oblasti o kojima poseduju stručnost. Osigurati da se lokalni ŽOCD sa ekspertizom konsultuju i uključe u politički dijalog

sa vladinim kolegama, uključujući stručnost ŽOCD-a, izgradnju odnosa između vlade i civilnog društva i pružanje važne političke podrške i vidljivosti ŽOCD-ima.

8. PREPOZNATI I CENITI RAD ŽOCD

Izazov: U izveštajima na državnom i međunarodnom nivou, agencije UN u nekoliko navrata nisu javno priznale doprinos ŽOCD ostvarenim postignućima. U najgorim slučajevima, agencije UN-a uzele su zasluge za posao koji su obavljale ŽOCD. U drugim slučajevima, izveštaji agencija UN-a spominju samo „OCD“, a da se na odgovarajući način ne prepoznaju imena ŽOCD-a koji su naporno radili na ostvarivanju društvenih promena.

Predložena akcija: Agencije UN-a: obavezati se da će poimence priznavati i dodeljivati zasluge ŽOCD-ima. Ovo može značajno doprineti prepoznavanju stručnosti ŽOCD-a, što se može prevesti u političku podršku, dalje legitimacije njihovog rada u očima građana i nacionalnih vlada, kao i resurse. Ovo bi doprinelo sprovođenju rezolucija UN-a, ka održivosti ŽOCD-a i pokreta putem poboljšane lokalne podrške.

NAŠA OBAVEZIVANJE

Mi, dole potpisani, obavezujemo se da ćemo nastaviti sa zalaganjem zasnovanim na dokazima o ovim pitanjima i ostati prisutni kako bismo pružili svoju stručnost u podršci predloženim akcijama u ovom dokumentu.

1. Albanska mreža za osnaživanje žena, Albanija
2. Alijansa organizacija za osobe sa invaliditetom, Moldavija (53 organizacija, kompletna lista na <http://aopd.md/membrii-aopd/>)
56. Alternativni centar za devojke, Srbija
57. ASTRA – Akcija protiv trgovine ljudima – Beograd), Srbija
58. Autonomni ženski Centar, Beograd, Srbija
59. Centar Agritra Vizija, Albanija
60. Centar Rodna alijansa za razvoj, Albanija
61. Centar za istraživanje i izradu politika, Skoplje, Severna Makedonija
62. Centar za ženska prava Etika, Gostivar, Severna Makedonija
63. Centar za ženska prava, Crna Gora
64. Community Building Mitrovica, Kosovo
65. EcHO Edukativna humanitarna organizacija, Štip, Severna Makedonija
66. Fondacija IPKO, Kosovo
67. Fondacija Udružene žene, Banja Luka, Bosna i Hercegovina
68. Fondacija za lokalni razvoj i fokus demokratije, Veleš, Severna Makedonija
69. Građanska inicijativa za jednake mogućnosti „SEMPER“, Bitolj, Severna Makedonija
70. Građanska inicijativa žena, GIZ Sveti Nikole, Severna Makedonija
71. Helsinški odbor za ljudska prava, Severna Makedonija
72. Helsinški parlament građana, Banjaluka, Bosna i Hercegovina
73. Journalist for Human Rights, Skoplje, Severna Makedonija
74. Keystone Moldavija
75. Koalicija „Seksualna i zdravstvena prava marginalizovanih zajednica“ - MARGINS, Severna Makedonija
76. Medica Kosova, Kosovo
77. Mreža žena Kosova, Kosovo
78. Nezavisna inicijativa za slepe osobe (Inicijativa e Pavarur e të Verbërve), Kosovo
79. NVO Drugëza, Srbica, Kosovo
80. NVO za zagovaranje i reintegraciju žrtava nasilja

81. NVOŽ Ženska akcija, Crna Gora
82. Oaza sigurnosti Kragujevac, Srbija
83. Odbor za ljudska prava Vranje, Srbija
84. Organizacija žena (Organziacija na zheni), Bitola, Severna Makedonija
85. Organizacija žena opštine Sveti Nikola, Sveti Nikole, Severna Makedonija
86. Platforma za rodnu ravnopravnost, Moldavija (36 članova, kompletna lista na: <https://egalitatedegen.md/membri>)
121. Psihosocijalni centar Vatra, Albanija
122. Reactor – Research in Action, Severna Makedonija
123. Rodni centar, Moldavija
124. Romski centar za žene i decu, Daje, Srbija
125. Ruralna koalicija, Kičevo, Severna Makedonija
126. Shqiponjat e Dardanës, Kosovo
127. SOS telefon za žene i decu žrtve nasilja Vlasotince), Srbija
128. SOS Ženski centar Novi Sad, Srbija
129. Svet Anđela, Mitrovica, Kosovo
130. Telefonska linija za savetovanje žena i devojaka, Albanija
131. Udruženje „Ja, žena“, Albanija
132. Udruženje Fenomena Kraljevo, Srbija
133. Udruženje građana Sirma, Kumanovo, Severna Makedonija
134. Udruženje građana za ruralni razvoj RAJ, Rosoman, Severna Makedonija
135. Udruženje za rodni mir i sigurnost, Albanija
136. Udruženje za socijalne inovacije i održivi razvoj RADAR, Skoplje, Severna Makedonija
137. Udruženje žena Femina Smederevska Palanka), Srbija
138. Udruženje žena Impulse, Tutin (Srbija)
139. Udruženje žena Mitrovica za ljudska prava (MWAHR), Kosovo
140. Udruženje žena Peščanik Kruševac, Srbija
141. Udruženje žena Romkinja (UŽR) "BOLJA BUDUĆNOST", Bosna i Hercegovina
142. Viktimološko društvo Srbije Beograd), Srbija
143. Žene za mir – Leskovac), Srbija
144. Ženska građanska inicijativa „KLEA“ - Bitolj, Severna Makedonija
145. Ženski centar - Užice, Srbija